

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-57-90>

УДК 338.2:005.4

Васильєва Олена Олексіївна

доктор економічних наук,
професор кафедри економіки та митної справи,
Національний університет «Запорізька політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2859-3592>

Olena Vasylyeva

National University Zaporizhzhia Polytechnic

СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇН: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА КРАЩІ ПРАКТИКИ

STRATEGIES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF COUNTRIES: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND BEST PRACTICES

Анотація. У статті проведено компаративний аналіз успішних національних стратегій сталого розвитку з метою систематизації інструментів досягнення окремих Цілей сталого розвитку. Ідентифіковано ключові детермінанти ефективності реалізації таких стратегій та сформульовано науково обґрунтовані рекомендації щодо адаптації міжнародного досвіду в Україні. Показано, що скандинавські країни демонструють найвищі показники сталого розвитку завдяки системній інтеграції економічних, соціальних та екологічних стратегічних цілей. Виявлено ефективність екологічної політики Коста-Ріки у відновленні лісового покриву та на-рощуванні потужностей переробки відходів; успішність антибіднісної стратегії Руанди; унікальний статус Бутану як єдиної держави з негативним вуглецевим балансом. Результати дослідження формують науково обґрунтовані рекомендації щодо імплементації принципів сталого розвитку в стратегію постконфліктного відновлення України, враховуючи специфіку національного контексту.

Ключові слова: сталий розвиток, Цілі сталого розвитку (ЦСР), національні стратегії, декарбонізація, зелений перехід, Валуве національне щастя, постконфліктне відновлення, північноєвропейська модель.

Summary. The aim of the study is to conduct a comparative analysis of successful national sustainable development strategies with the identification of specific Sustainable Development Goals achieved through various measures, identification of key performance factors and formulation of recommendations for the adaptation of international experience for Ukraine in the context of post-conflict recovery. The research methodology is based on a comparative analysis of sustainable development strategies of leading countries in the world, statistical analysis of the indicators of the Sustainable Development Goals Index for 2024–2025 and synthesis of data from international reports of the UN, SDSN and the World Bank. The study considers five different models: the Scandinavian approach (Finland, Sweden, Denmark), the Latin American innovative model (Costa Rica), the post-conflict recovery strategy (Rwanda), the alternative development paradigm (Bhutan) and the continental integrated approach (European Union). The results show that Finland, Sweden and Denmark lead the global rankings thanks to the systematic integration of economic, social and environmental goals. Costa Rica's environmental policies are found to be effective in restoring forest cover and increasing waste recycling capacity. Rwanda has significantly reduced poverty and improved its Doing Business ranking thanks to strategic reforms. Bhutan is unique as the only country in the world with carbon-negative forest cover, pioneering the use of the Gross National Happiness (GNH) index as an alternative to GDP. The study shows that only 17% of the world's SDG targets are on track for 2030, with 83% showing limited progress or regress, while European countries hold 19 of the top 20 positions in the sustainable development rankings. Critical success factors identified include: national ownership and local adaptation, multi-stakeholder partnerships, long-term planning coherence, economic, social and environmental integration, innovative financing mechanisms and robust monitoring systems. The practical value lies in developing specific recommendations for Ukraine on integrating sustainable development principles into its post-conflict reconstruction strategy, drawing on, in particular, Rwanda's experience in post-conflict recovery, the Scandinavian model of green job creation and Costa Rica's multi-stakeholder approach.

Keywords: sustainable development, Sustainable Development Goals (SDGs), national strategies, decarbonization, green transition, Gross National Happiness, post-conflict recovery, Nordic model.

Постановка проблеми. У сучасному світі концепція сталого розвитку перетворилася з абстрактної ідеї на конкретний порядок денний для урядів усього світу. Прийняття у 2015 році Організацією Об'єднаних Націй Порядку денного-2030 та 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР) стало поворотним моментом у глобальних зусиллях щодо побудови більш стійкого та справедливого майбутнього [1]. ЦСР визнають, що подолання бідності (ЦСР 1) та інших викликів має відбуватися разом зі стратегіями, які покращують здоров'я та освіту (ЦСР 3, 4), зменшують нерівність (ЦСР 10) та стимулюють економічне зростання (ЦСР 8), водночас борються зі зміною клімату (ЦСР 13) та працюють над збереженням океанів і лісів (ЦСР 14, 15).

Однак, десять років після прийняття ЦСР, прогрес залишається тривожно повільним. Згідно зі Звітом про сталий розвиток за 2024 рік, лише 17% цільових показників ЦСР перебувають на шляху до досягнення цілей 2030 року, решта 83% демонструють обмежений прогрес або навіть регрес [2]. У 2025 році світ зіткнувся з безпрецедентними викликами: 2024 рік став найспекотнішим в історії спостережень, рівень CO₂ досяг найвищого показника за останні два мільйони років, понад 120 мільйонів людей переміщені внаслідок конфліктів, а витрати на обслуговування боргу для країн з низьким та середнім рівнем доходу сягнули 1,4 трильйона доларів США [3].

Попри ці виклики, деякі країни демонструють значний прогрес у реалізації стратегій сталого розвитку. Актуальність дослідження посилюється потребою України у формуванні стратегії постконфліктного відновлення, яка має інтегрувати принципи сталого розвитку для забезпечення довгострокової економічної стійкості та екологічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження стратегій сталого розвитку привертає увагу широкого кола міжнародних організацій та науковців. Глобальна мережа рішень сталого розвитку ООН (SDSN) щорічно публікує Звіти про сталий розвиток, які надають комплексну оцінку прогресу країн у досягненні ЦСР [2, 4]. R. Strand проаналізував фактори успіху північно-європейських країн, акцентуючи увагу на їхньому інклюзивному підході та інтеграції стратегічного планування [5]. Фінський уряд у своїх офіційних звітах відзначає, що перше місце держави у рейтингах глобальних індексів сталого розвитку є результатом системної роботи та залучення всіх сфер суспільства [6]. К. Jensen досліджує механізми зеленого переходу скандинавських країн, наголошуючи на синергії між економічним зростанням та екологічною політикою [7]. Досвід Коста-Ріки описаний у публікаціях Green Business Benchmark [8] та UrbanShift [9], які висвітлюють 50-річну історію екологічних інновацій країни. Коста-Ріка є мегарізноманітною країною, відомою своїм успіхом у скороченні вирубки лісів [10].

Країна розробила комплексний Національний план декарбонізації для досягнення вуглецевої нейтральності до 2050 року. Уряд Коста-Ріки у Добровільному національному огляді 2020 року детально описав Національний пакт щодо ЦСР та його впровадження через багатостороннє партнерство [11]. Brookings Institution проаналізував стратегії Руанди у досягненні ЦСР, виділяючи важливість національної власності та адаптації глобальних цілей до місцевого контексту [12]. Дослідження I. Bisaga та співавторів розглядає синергетичний ефект між автономними сонячними системами та ЦСР у Руанді [13]. Концепція Валового національного щастя (GNH) Бутану широко досліджена у науковій літературі, так, К. Masaki аналізує вплив політики Валового національного щастя Бутану на гармонізацію матеріального добробуту, соціальних та екологічних проблем і духовного задоволення. На відміну від ЦСР, які не визнають роль культури у сталому розвитку, GNH пропонує локальний шлях, заснований на буддійському холистичному погляді на добробут [14]. Jigmi Y. Thinley досліджує структуру індексу GNH та його застосування у політиці країни [15]. Європейська комісія у звітах 2024 року аналізує прогрес ЄС у досягненні ЦСР через призму Європейського зеленого курсу. Ecologic Institute (2024) надає критичну оцінку реалізації сталого розвитку в ЄС. SGI Network (2024) детально розглядає кліматичну політику Німеччини та інших європейських країн. Однак, незважаючи на значну кількість досліджень окремих національних стратегій, бракує комплексного компаративного аналізу, який би систематизував досвід різних моделей сталого розвитку та виявив універсальні фактори успіху, застосовні в різних національних контекстах, зокрема для країн, що перебувають на етапі постконфліктного відновлення.

Мета статті – здійснити компаративний аналіз успішних національних стратегій сталого розвитку з визначенням конкретних ЦСР, які досягаються різними заходами, виявити ключові фактори ефективності та сформувати рекомендації щодо адаптації міжнародного досвіду для України в контексті постконфліктного відновлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Країни Північної Європи послідовно очолюють світові рейтинги сталого розвитку. Таблиця 1 представляє порівняльний аналіз ключових показників країн-лідерів у розрізі Цілей сталого розвитку ООН.

Як демонструє таблиця 1, успішні країни систематично працюють над досягненням конкретних ЦСР. Фінляндія досягла або наближається до досягнення семи з 17 Цілей ООН. Країна інвестує у відновлювану енергію (ЦСР 7), створюючи при цьому зелені робочі місця (ЦСР 8) – п'ята частина робочих місць технічного сектору [6]. Фінські

Таблиця 1 – Порівняльні показники країн-лідерів відповідно до ЦСР

Країна	Індекс ЦСР 2025	Досягнуті або майже досягнуті ЦСР	Ключові заходи та їх вплив на ЦСР
Фінляндія	86+	ЦСР 1 (бідність), 4 (освіта), 7 (енергія), 8 (праця), 9 (інновації), 10 (нерівність), 11 (міста)	Вуглецева нейтральність до 2035 (ЦСР 13); >50% відновлюваної енергії (ЦСР 7); 20% зелених робочих місць (ЦСР 8); 200 млрд євро інвестицій (ЦСР 9); безкоштовна освіта (ЦСР 4)
Швеція	85+	ЦСР 7 (енергія), 8 (праця), 9 (інновації), 11 (міста), 13 (клімат)	Вуглецевий податок з 1991 (ЦСР 13); 75% відновлюваної енергії (ЦСР 7); біоенергетика (ЦСР 12 – споживання); централізоване опалення (ЦСР 11)
Данія	84+	ЦСР 7 (енергія), 8 (праця), 9 (інновації), 13 (клімат)	47% електрики від вітру (ЦСР 7); CO ₂ -50% (ЦСР 13); 4% експорту – вітрові технології (ЦСР 8, 9); State of Green (ЦСР 17 – партнерство)
Коста-Ріка	Топ у Латинській Америці	ЦСР 12 (споживання), 13 (клімат), 15 (екосистеми), 17 (партнерство)	98% без вирубки (ЦСР 15); 469% переробка (ЦСР 12); Національний пакт 2016 – перша країна (ЦСР 17); План декарбонізації 2018–2050 (ЦСР 13); біокоридори (ЦСР 11, 15)
Руанда	Лідер Африки	ЦСР 1 (бідність), 3 (здоров'я), 4 (освіта), 7 (енергія), 8 (праця)	Скорочення бідності з 60% до 38% (ЦСР 1); витрати на здоров'я подвоєні (ЦСР 3); освіту потроєні (ЦСР 4); доступ до е/е 9%→55% (ЦСР 7); Doing Business 150→29 (ЦСР 8, 9)
Бутан	GNH модель	ЦСР 3 (здоров'я), 13 (клімат), 15 (екосистеми), 16 (інституції)	Єдина вуглецево-негативна (ЦСР 13); 72,5% лісів (ЦСР 15); безкоштовна медицина 7,4–11,4% бюджету (ЦСР 3); ВНІ як альтернатива ВВП (всі ЦСР через 9 доменів)

Джерело: сформовано автором на основі [4–15]

освітні заклади активно інтегрують екологічні дослідження на різних рівнях (ЦСР 4), при цьому країна має одні з найнижчих цін на електроенергію в Європі (ЦСР 7) [6].

Данія демонструє комплексний підхід до ЦСР 7 (доступна та чиста енергія) та ЦСР 13 (пом'якшення зміни клімату). Скорочення викидів CO₂ більш ніж наполовину з 1996 року безпосередньо сприяє досягненню ЦСР 13, а 47% електроенергії від вітру забезпечує прогрес у ЦСР 7 [7]. Водночас розвиток вітрової енергетики створив тисячі робочих місць (ЦСР 8 – гідна праця) та стимулював інновації (ЦСР 9), при цьому сектор становить понад 4% структури експорту Данії [7].

Успіх північноєвропейських країн базується на кількох спільних елементах. По-перше, вони не розглядають екологічну політику як перешкоду для економічного зростання, а демонструють, що сталі практики можуть насправді сприяти економічному розвитку та соціальному добробуту. Ключовим аспектом північноєвропейської моделі є визнання того, що зелені технології є не лише екологічними інструментами, але й допомагають створювати робочі місця та диверсифікувати економіку. По-друге, регіональне співробітництво відіграє важливу роль. У 2019 році Данія, Фінляндія, Ісландія, Норвегія та Швеція підписали спільну Декларацію про вуглецеву нейтральність [7]. Енергетичний портфель регіону

демонструє, що від 36 до 73% енергоспоживання забезпечується альтернативними джерелами. Електроенергія Норвегії на 92% виробляється відновлюваними джерелами, де домінує гідроелектроенергетика [7].

Коста-Ріка є яскравим прикладом країни, яка систематично працює над ЦСР 15 (захист екосистем суші) та ЦСР 13 (зміна клімату). Країна на 98% уникла знеліснення, що безпосередньо сприяє збереженню біорізноманіття (ЦСР 15) та секвестрації вуглецю (ЦСР 13) [8, 9]. Зростання переробки відходів на 469% демонструє прогрес у ЦСР 12 (відповідальне споживання та виробництво) [10]. У 2016 році Коста-Ріка стала першою країною, яка підписала Національний пакт щодо ЦСР, залучивши всі сектори суспільства – приклад реалізації ЦСР 17 (партнерство заради сталого розвитку) [11].

Руанда надає унікальний приклад країни, яка змогла інтегрувати сталий розвиток у свою стратегію відновлення після конфлікту. Досягнуто значний прогрес у виконанні деяких цільових показників ЦСР, включаючи викорінення крайньої бідності. Скорочення бідності з 60% до 38% між 2000 та 2019 роками є прямим досягненням ЦСР 1 (подолання бідності) [12]. Подвоєння витрат на охорону здоров'я сприяло ЦСР 3 (міцне здоров'я), а потроєння витрат на освіту – ЦСР 4 (якісна освіта) [12]. Збільшення

доступу до електроенергії з 9% до 55% домогосподарств демонструє прогрес у ЦСР 7 (доступна енергія) [13]. Покращення бізнес-середовища (рейтинг Doing Business зі 150-го до 29-го місця) сприяло досягненню ЦСР 8 (гідна праця та економічне зростання) та ЦСР 9 (промисловість та інновації) [13].

Бутан представляє радикально іншу парадигму розвитку, яка кидає виклик традиційному акценту на економічному зростанні. Це унікальний підхід, де філософія Валового національного щастя інтегрує всі 17 ЦСР через дев'ять доменів. Країна є єдиною у світі з негативним рівнем викидів вуглецю, що робить її лідером у досягненні ЦСР 13 (пом'якшення зміни клімату). Лісове покриття 72,5% території демонструє досягнення

ЦСР 15 (захист екосистем) [14]. Безкоштовний доступ до базових послуг охорони здоров'я з виділенням 6,5–10% державного бюджету, сприяє ЦСР 3 (міцне здоров'я) [14].

Таблиця 2 демонструє, що найбільш ефективні заходи мають мультиплікативний ефект, одночасно сприяючи досягненню кількох ЦСР. Наприклад, розвиток вітрової енергетики Данії впливає на п'ять різних Цілей: забезпечує доступну та чисту енергію (ЦСР 7), створює робочі місця (ЦСР 8), стимулює інновації (ЦСР 9), зменшує викиди CO₂ (ЦСР 13) та сприяє міжнародному партнерству через State of Green (ЦСР 17).

Особливо показовим є приклад автономних сонячних систем у Руанді, де дослідження виявило синергію між 80 (47%) цільовими показни-

Таблиця 2 – Конкретні заходи країн та їх вплив на досягнення ЦСР

Захід	Країна	Конкретні ЦСР	Результати та показники
Вуглецевий податок (1990–1991)	Фінляндія, Швеція	ЦСР 13 (клімат), ЦСР 12 (споживання)	Стимулювання переходу до чистої енергії; зміна моделей споживання; фінансування зелених проєктів
Масштабні інвестиції у відновлювану енергію	Фінляндія	ЦСР 7 (енергія), ЦСР 8 (праця), ЦСР 9 (інновації), ЦСР 13 (клімат)	530 млн євро від ЄС + 200 млрд резерв; створення зелених робочих місць (20% сектору); EnergyVaasa кластер – 6 млрд євро оборот
Розвиток вітрової енергетики	Данія	ЦСР 7, 8, 9, 13, 17	47% електрики від вітру; CO ₂ -50%; 4% експорту; State of Green для міжнародної співпраці
Національний пакт щодо ЦСР (2016)	Коста-Ріка	ЦСР 17 (партнерство), всі ЦСР	Перша країна у світі; залучення трьох гілок влади, громадських організацій, університетів, бізнесу, місцевих органів; 4-рівнева структура координації
План декарбонізації 2018-2050	Коста-Ріка	ЦСР 13, 7, 11, 12	Чистий громадський транспорт; розумні міста; управління відходами; стале сільське господарство
Збереження лісів та біокоридори	Коста-Ріка	ЦСР 15 (екосистеми), ЦСР 13 (клімат), ЦСР 11 (міста)	98% території без вирубки; міжміські біологічні коридори; UN Champions of Earth 2019; Центр територіальної розвідки біорізноманіття у Курридабаті
Інтеграція ЦСР у Національний план 2019–2023	Руанда	Всі ЦСР з національними цільовими показниками	Національна власність; оцінки потреб у витратах та джерела фінансування; міністерства як виконавці
Реформи бізнес-середовища	Руанда	ЦСР 8 (праця), ЦСР 9 (інновації), ЦСР 10 (нерівність)	Doing Business 150→29 (2008–2018); залучення прямих іноземних інвестицій; створення робочих місць; зменшення нерівності
Автономні сонячні системи	Руанда	ЦСР 7 (енергія) + синергія з 80 (47%) іншими цільовими показниками	Доступ до е/е 9%→55%; «рішення для останньої милі»; 40% мережа + 15% автономні системи
Індекс GNH (9 доменів, 4 стовпи)	Бутан	Усі 17 ЦСР через холістичний підхід	Інструмент скринінгу для всіх політик; класифікація громадян за щастям; резолюція ООН 65/309 (2011); Міжнародний день щастя 20 березня
Туристична політика «висока цінність, низький обсяг»	Бутан	ЦСР 8 (праця), ЦСР 11 (міста), ЦСР 12 (споживання), ЦСР 15 (екосистеми)	Плата за сталий розвиток (SDF) – \$100/ніч для туристів; доходи на розвиток інфраструктури, об'єктів, соціальні проєкти; збереження культури та екології

Джерело: сформовано автором на основі [4–15]

ками ЦСР та цим одним типом технології [12–13]. Це підтверджує важливість системного підходу, коли один добре обраний захід може мати каскадний ефект на досягнення множини цілей.

Таблиця 3 демонструє унікальний підхід Бутану до інтеграції всіх 17 ЦСР через концепцію Валового національного щастя. Кожен з чотирьох стовпів GNH відповідає групі пов'язаних ЦСР: соціально-економічний розвиток охоплює ЦСР 1, 2, 3, 8, 10 (подолання бідності, голоду, здоров'я, праця, нерівність); культура – ЦСР 4, 11 (освіта, міста); довкілля – ЦСР 13, 14, 15 (клімат, океани, екосистеми); врядування – ЦСР 4, 5, 10, 16, 17 (освіта, гендер, нерівність, інституції, партнерство).

Успішні національні стратегії демонструють системний підхід до досягнення ЦСР з чіткою прив'язкою заходів до конкретних Цілей. Фінляндія досягла 7 з 17 ЦСР (1, 4, 7, 8, 9, 10, 11) через інтеграцію економічної, соціальної та екологічної політики. Данія демонструє мультиплікативний ефект вітрової енергетики на 5 ЦСР (7, 8, 9, 13, 17). Коста-Ріка систематично працює над ЦСР 12, 13, 15, 17 через збереження лісів, переробку, декарбонізацію та партнерство. Руанда показує прогрес у соціальних ЦСР 1, 3, 4, 7, 8 через постконфліктне відновлення. Бутан інтегрує всі 17 ЦСР через концепцію GNH. Найбільш ефективні заходи мають синергетичний вплив на кілька ЦСР одночасно. Автономні сонячні системи у Руанді демонструють синергію з 80 (47%) цільових показників ЦСР. Вітрова енергетика Данії одночасно сприяє ЦСР 7, 8, 9, 13, 17. Національний пакт Коста-Ріки забезпечує реалізацію ЦСР 17 та створює основу для всіх інших Цілей. Виявлено критичну важливість прив'язки національних стратегій до

конкретних ЦСР з встановленням вимірюваних цільових показників. Країни-лідери мають чіткі національні цілі для кожної ЦСР, адаптовані до місцевого контексту, з визначеними джерелами фінансування та відповідальними інституціями. Таблиця 4 систематизує конкретні рекомендації для України з чіткою прив'язкою до Цілей сталого розвитку.

Кожна рекомендація спрямована на досягнення кількох взаємопов'язаних ЦСР. Наприклад, розвиток вітрової енергетики (за прикладом Данії) одночасно сприятиме досягненню п'яти Цілей: ЦСР 7 (доступна енергія), ЦСР 8 (створення робочих місць), ЦСР 9 (інновації та інфраструктура), ЦСР 13 (зменшення викидів CO₂), ЦСР 17 (міжнародне партнерство через експорт технологій). Особливо важливим для України є досвід Руанди щодо постконфліктної інтеграції ЦСР. Включення принципів сталого розвитку до Плану відбудови з першого дня дозволить забезпечити узгодженість політик та ефективне використання ресурсів для досягнення ЦСР 1 (подолання бідності), ЦСР 8 (економічне зростання), ЦСР 9 (інфраструктура), ЦСР 10 (скорочення нерівності), ЦСР 16 (сильні інституції) та ЦСР 17 (партнерство).

Висновки. Для України у контексті постконфліктного відновлення доцільним є впровадження системного та програмно-цільового підходу, що передбачає чітку відповідність заходів відбудови конкретним Цілям сталого розвитку (ЦСР) та їх інтеграцію в усі рівні державної політики. Компаративний аналіз міжнародного досвіду засвідчує, що найбільш стійкі результати досягаються за умови поєднання економічних, соціальних, інституційних та екологічних інструментів розвитку.

Таблиця 3 – Структура Індексу GNH Бутану

4 стовпи GNH	9 доменів GNH	Відповідні ЦСР	Практичне застосування
1. Сталий соціально-економічний розвиток	– рівень життя; – психологічний добробут; – здоров'я	ЦСР 1, 2, 3, 8, 10	Безкоштовна медицина (6,5–10% державного бюджету); фонд охорони здоров'я 1998; заборона приватизації медичних послуг
2. Збереження культури	– культурне різноманіття; – використання часу	ЦСР 4, 11	Захист традицій, фестивалів, мов; інтеграція в освіту; туризм як інструмент збереження культури
3. Збереження довкілля	– екологічне різноманіття та стійкість	ЦСР 13, 14, 15	72,5% території покрито лісами; єдина вуглецево-негативна країна; високий рівень секвестрації CO ₂ ; експорт гідроелектроенергії
4. Належне врядування	– врядування; – життєздатність громади; – освіта	ЦСР 4, 5, 10, 16, 17	Інструмент скринінгу GNH для всіх політик; партиципативний підхід; конституційні гарантії
Комплексний вимір	Класифікація: глибоко щасливі, широко щасливі, вузько щасливі, нещасливі	Всі 17 ЦСР	Резолюція ООН 65/309 (2011); Міжнародний день щастя 20 березня; перший Світовий звіт про щастя 2012; адаптація у Великій Британії, ОАЕ, США

Джерело: сформовано автором на основі [14–15]

Таблиця 4 – Рекомендації для України відповідно до ЦСР

Міжнародний досвід	Рекомендації для України	Цільові ЦСР	Очікувані результати
Руанда: постконфліктна інтеграція ЦСР	Включити принципи сталого розвитку в План відбудови України з першого дня; створити Національну комісію з ЦСР при Кабміні; встановити національні цільові показники	ЦСР 1, 8, 9, 10, 16, 17	Національна власність; узгодженість політик; залучення всіх секторів; підзвітність
Фінляндія: зелені інвестиції	Стратегія залучення коштів від ЄС; створення інвестиційного фонду зеленої відбудови; резервування коштів на відновлювану енергію; зелені облігації	ЦСР 7, 8, 9, 13, 17	Інвестиції у відновлювану енергію; енергетична незалежність; створення 20% зелених робочих місць
Данія: вітрова енергетика	Розвиток експортного потенціалу зелених технологій; створення Української платформи сталого розвитку; R&D підтримка; зелені тарифи	ЦСР 7, 8, 9, 13, 17	Генерація 30–40% електрики від вітру; експорт технологій; створення робочих місць; зменшення викидів CO ₂
Коста-Ріка: Національний пакт	Укласти Національний пакт з ЦСР між урядом, бізнесом, НГО, університетами, громадами; створити 4-рівневу систему координації (політична, технічна, впровадження, підзвітність)	ЦСР 17, всі ЦСР	Багатостороннє партнерство; залучення всіх секторів; інституційна структура координації
Коста-Ріка: біокоридори	Створення міжміських біологічних коридорів для відновлення екосистем; зелені стіни; системи збереження води; центри територіального інтелекту	ЦСР 11, 13, 15	Відновлення біорізноманіття; сталі міста; покращення якості життя; секвестрація CO ₂
Швеція: вуглецевий податок	Запровадження вуглецевого податку для стимулювання переходу до чистої енергії; податкові пільги для зелених інвестицій; фінансування зелених проєктів	ЦСР 12, 13	Зміна моделей споживання; стимулювання інновацій; зменшення викидів; фінансування переходу
Бутан: вимірювання добробуту	Розробити Український індекс добробуту для моніторингу якості відбудови; інтегрувати соціальні, екологічні, економічні показники; оцінювати політики через призму добробуту	Всі 17 ЦСР	Холістичний підхід до розвитку; баланс економіки, екології, соціуму; підзвітність за якість життя
Руанда: реформи для інвестицій	Покращення інвестиційного клімату; спрощення процедур; реформа податкової системи; боротьба з корупцією; створення індустріальних парків	ЦСР 8, 9, 16	Залучення ПП; створення робочих місць; розвиток промисловості; інновації; сильні інституції

Джерело: сформовано автором на основі [4–15]

Зокрема, постконфліктна інтеграція ЦСР, реалізована за прикладом Руанди, демонструє ефективність комплексного відновлення соціально-економічної системи через фокус на подоланні бідності, стимулюванні зайнятості, зменшенні нерівності, інституційній стабільності та розбудові партнерств (ЦСР 1, 8, 9, 10, 16, 17). Для України цей підхід може бути адаптований у вигляді державних та регіональних програм відновлення, орієнтованих на реінтеграцію постраждалих територій, відновлення довіри до інститутів влади та залучення міжнародної технічної допомоги. Практика зелених інвестицій, характерна для Фінляндії, підтверджує доцільність поєднання економічного зростання з кліматичними та енергетичними цілями (ЦСР 7, 8, 9, 13, 17). Для України це відкриває можливості залучення іноземних інвестицій у модернізацію інфраструктури, розвиток низьковуглецевих технологій та створення нових робо-

чих місць у «зелених» секторах економіки. Аналогічно, розвиток вітрової енергетики за моделлю Данії може стати одним із ключових драйверів енергетичної безпеки та декарбонізації економіки, особливо в регіонах із високим природним потенціалом відновлюваних джерел енергії. Важливим елементом системи відновлення є багатостороннє партнерство, успішно реалізоване в Коста-Ріка, яке забезпечує горизонтальну координацію між державою, бізнесом, громадянським суспільством та міжнародними організаціями (ЦСР 17). Для України це означає необхідність інституціоналізації партнерських механізмів у процесі відбудови – від спільного фінансування проєктів до участі громад у прийнятті управлінських рішень. Особливої уваги заслуговує підхід холістичного моніторингу, заснований на індексі добробуту, що застосовується в Бутані. Використання інтегральних показників дозволяє оцінювати прогрес не

лише за економічними параметрами, а й за соціальними, екологічними та інституційними вимірами, що є особливо актуальним для постконфліктних країн. Запровадження подібного інструментарію в Україні сприятиме підвищенню якості стратегічного планування та контролю досягнення всіх 17 ЦСР. Загалом результати дослідження підтверджують, що трансформаційні зміни в умовах постконфліктного відновлення вимагають не лише значних фінансових ресурсів, але й глибокої

системної інтеграції ЦСР у державну політику, бюджетне планування, регіональний розвиток та механізми оцінки ефективності публічного управління.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з поглибленим аналізом синергії між окремими ЦСР, а також з обґрунтуванням оптимальної послідовності їх впровадження з урахуванням інституційної спроможності, рівня економічних втрат та соціальних викликів.

Список використаних джерел:

1. The 17 Goals. URL: <https://sdgs.un.org/goals> (дата звернення: 20.10.2025).
2. Sustainable Development Report 2024. URL: <https://www.unsdsn.org/resources/the-sustainable-development-report-2024/> (дата звернення: 20.10.2025).
3. The SDGs. URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/development-goals/> (дата звернення: 20.10.2025).
4. Finland, Sweden, Denmark top 2025. URL: <https://unric.org/en/sustainable-development-report-finland-sweden-and-denmark-top-the-2025-rankings/> (дата звернення: 20.10.2025).
5. Strand R. Global Sustainability Frontrunners: Lessons from the Nordics. *California Management Review*. 2024. Vol. 66. Is. 3. P. 5–26. DOI: <https://doi.org/10.1177/00081256241234709> (дата звернення: 20.10.2025).
6. Finnish Government. Finland first in SD. URL: <https://valtioneuvosto.fi/en/-/10616/finland-ranks-first-in-international-sustainable-development-comparison> (дата звернення: 20.10.2025).
7. Jensen K. The Green Transition in the Nordic Countries: Lessons in Sustainable Development. URL: <https://il.boell.org/en/2022/11/15/green-transition-nordic-countries-lessons-sustainable-development> (дата звернення: 20.10.2025).
8. Costa Rica's Path to Sustainability: A Pioneer in Latin America. URL: <https://www.greenbusinessbenchmark.com/archive/costa-rica-sustainability> (дата звернення: 20.10.2025).
9. How Costa Rica is Pioneering a Green Future Through Sustainable Development. URL: <https://www.shiftcities.org/post/how-costa-rica-pioneering-green-future-through-sustainable-development> (дата звернення: 20.10.2025).
10. Environmental Performance Reviews: Costa Rica 2023 OECD Publishing, Paris. URL: https://www.oecd.org/en/publications/2023/10/oecd-environmental-performance-reviews-costa-rica-2023_b60596af.html (дата звернення: 20.10.2025).
11. Voluntary National Review 2020. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/memberstates/costarica> (дата звернення: 20.10.2025).
12. Strategies for delivering on the Sustainable Development Goals: Some lessons from Rwanda. URL: <https://www.brookings.edu/articles/strategies-for-delivering-on-the-sustainable-development-goals-some-lessons-from-rwanda/> (дата звернення: 20.10.2025).
13. Bisaga I., Parikh P., Tomei J., Seng To L. Mapping synergies and trade-offs between energy and the sustainable development goals: A case study of off-grid solar energy in Rwanda. *Energy Policy*. 2021. Vol. 149. P. 112028. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2020.112028> (дата звернення: 20.10.2025).
14. Masaki K. Reorienting the Sustainable Development Goals: Lessons from Bhutan's Gross National Happiness. *Journal of Developing Societies*. 2024. Vol. 40. Is. 2. P. 195–216. DOI: <https://doi.org/10.1177/0169796X241241254> (дата звернення: 20.10.2025).
15. Thinley J.Y., Hartz-Karp J. National progress, sustainability and higher goals: the case of Bhutan's Gross National Happiness. *Sustainable Earth*. 2019. Vol. 2. P. 1–11. DOI: <https://doi.org/10.1186/s42055-019-0022-9> (дата звернення: 20.10.2025).

References:

1. The 17 Goals. URL: <https://sdgs.un.org/goals> (accessed October 20, 2025).
2. Sustainable Development Report 2024. Available at: <https://www.unsdsn.org/resources/the-sustainable-development-report-2024/> (accessed October 20, 2025).
3. The SDGs. Available at: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/development-goals/> (accessed October 20, 2025).
4. Finland, Sweden, Denmark top 2025. Available at: <https://unric.org/en/sustainable-development-report-finland-sweden-and-denmark-top-the-2025-rankings/> (accessed October 20, 2025).
5. Strand R. (2024) Global Sustainability Frontrunners: Lessons from the Nordics. *California Management Review*, vol. 66, is. 3, pp. 5–26. DOI: <https://doi.org/10.1177/00081256241234709> (accessed October 20, 2025).
6. Finnish Government. (2021). Finland first in SD. Available at: <https://valtioneuvosto.fi/en/-/10616/finland-ranks-first-in-international-sustainable-development-comparison> (accessed October 20, 2025).
7. Jensen K. (2022) The Green Transition in the Nordic Countries: Lessons in Sustainable Development. Available at: <https://il.boell.org/en/2022/11/15/green-transition-nordic-countries-lessons-sustainable-development> (accessed October 20, 2025).

8. Costa Rica's Path to Sustainability: A Pioneer in Latin America. Available at: <https://www.greenbusinessbenchmark.com/archive/costa-rica-sustainability> (accessed October 20, 2025).
9. How Costa Rica is Pioneering a Green Future Through Sustainable Development. Available at: <https://www.shiftcities.org/post/how-costa-rica-pioneering-green-future-through-sustainable-development> (accessed October 20, 2025).
10. Environmental Performance Reviews: Costa Rica 2023 OECD Publishing, Paris. Available at: https://www.oecd.org/en/publications/2023/10/oecd-environmental-performance-reviews-costa-rica-2023_b60596af.html (accessed October 20, 2025).
11. Voluntary National Review 2020. Available at: <https://sustainabledevelopment.un.org/memberstates/costarica> (accessed October 20, 2025).
12. Strategies for delivering on the Sustainable Development Goals: Some lessons from Rwanda. Available at: <https://www.brookings.edu/articles/strategies-for-delivering-on-the-sustainable-development-goals-some-lessons-from-rwanda/> (accessed October 20, 2025).
13. Bisaga I., Parikh P., Tomei J., Seng To L. (2021) Mapping synergies and trade-offs between energy and the sustainable development goals: A case study of off-grid solar energy in Rwanda. *Energy Policy*, vol. 149, p. 112028. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2020.112028> (accessed October 20, 2025).
14. Masaki K. (2024) Reorienting the Sustainable Development Goals: Lessons from Bhutan's Gross National Happiness. *Journal of Developing Societies*, vol. 40, is. 2, pp. 195–216. DOI: <https://doi.org/10.1177/0169796X241241254> (accessed October 20, 2025).
15. Thinley J.Y., Hartz-Karp J. (2019) National progress, sustainability and higher goals: the case of Bhutan's Gross National Happiness. *Sustainable Earth*, vol. 2, pp. 1–11. DOI: <https://doi.org/10.1186/s42055-019-0022-9> (accessed October 20, 2025).

Стаття надійшла до редакції 12.12.2025